

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ไทย เพื่อชี้ให้เห็นถึงความสามารถในการบริหารสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ โดยทำการแบ่งการศึกษาธนาคารพาณิชย์ออกเป็น 3 ขนาด แยกตามขนาดของสินทรัพย์ คือ ธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ ธนาคารพาณิชย์ขนาดกลาง และธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็ก โดยใช้วิธีทางเศรษฐมิติในการวัดผลตัวแปรอิสระ ซึ่งใช้ข้อมูลเป็นรายไตรมาสทั้งหมด 18 ไตรมาส สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

การวิเคราะห์ห้วงบุคคล

กลุ่มธุรกิจธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบมีแหล่งเงินทุนจากเงินรับฝากในสัดส่วนที่มากกว่าแหล่งเงินทุนอื่น ๆ และพบว่า กลุ่มธนาคารพาณิชย์ขนาดกลางมีการระดมเงินทุนในสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 93.33 มากกว่ากลุ่มธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่และขนาดเล็ก สำหรับสัดส่วนของแหล่งที่ใช้ไปของเงินทุน พบว่า กลุ่มธนาคารทั้ง 3 กลุ่มมีสัดส่วนของแหล่งใช้ไปของเงินทุนในทิศทางเดียวกัน คือ ลงทุนในเงินให้สินเชื่อสูงสุดระหว่างร้อยละ 62.28-67.97 และลงทุนในหลักทรัพย์ระหว่างร้อยละ 13.60-14.99 เป็นเงินสดและเงินฝากธนาคารระหว่างร้อยละ 7.39-10.90 และแหล่งที่ใช้เงินทุนน้อยที่สุด คือ ที่ดินอาคารและอุปกรณ์อยู่ระหว่างร้อยละ 1.23-2.10

การวิเคราะห์งบกำไรขาดทุน

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กมีรายได้จากดอกเบี้ยและเงินปันผล เป็นรายได้หลักของธนาคาร โดยได้จากการปล่อยสินเชื่อมากที่สุด คิดเป็นค่าเฉลี่ยของธนาคารทั้งระบบประมาณร้อยละ 76.95 รองลงมาได้แก่เงินปันผลจากเงินลงทุน เฉลี่ยร้อยละ 13 ตามลำดับ สำหรับรายได้ที่มีใช้ดอกเบี้ย พบว่ากลุ่มธนาคารมีส่วนของรายได้ไม่แตกต่างกัน และมีแนวโน้มของรายได้ในส่วนที่มีใช้ดอกเบี้ยเพิ่มขึ้น เช่น รายได้ค่าธรรมเนียมและบริการ และกำไรจากธุรกิจปริวรรต ด้านค่าใช้จ่ายของกลุ่มธนาคารพาณิชย์ ทุกกลุ่มธนาคารมีโครงสร้างค่าใช้จ่ายในทิศทางเดียวกัน คือ มีค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยเงินรับฝากเป็นค่าใช้จ่ายสูงสุด

การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน

ด้านคุณภาพสินทรัพย์และเงินกองทุน พบว่า กลุ่มธนาคารพาณิชย์ไทยทั้งระบบมีสินทรัพย์เสี่ยงที่ได้รับการคุ้มครองจากเงินกองทุนในระดับสูงใกล้เคียงกัน นั้นแสดงถึงความมั่นคงของธนาคารที่ยังมีเงินกองทุนที่เพียงพอต่อสินทรัพย์เสี่ยงของธนาคาร โดยกลุ่มธนาคารพาณิชย์ขนาดกลางเป็นกลุ่มธนาคารที่มีอัตราส่วนสินเชื่อจัดชั้นด้อยคุณภาพ (NPL) ต่อเงินให้สินเชื่อเฉลี่ยต่ำที่สุด แสดงให้เห็นว่ามีการบริหารจัดการสินเชื่ออย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อพิจารณาเงินให้สินเชื่อต่อเงินฝาก (L/D ratio) พบว่า กลุ่มธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กมีสภาพคล่องน้อยที่สุด

ด้านความสามารถในการทำกำไร พบว่า กลุ่มธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่มีกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์สุทธิเฉลี่ยต่อปี (ROA) มากที่สุด แสดงให้เห็นว่าเป็นการใช้เงินทุนอย่างคุ้มค่าเนื่องจากก่อให้เกิดกำไรมากที่สุด โดยค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 1.34 ในขณะที่กลุ่มธนาคารพาณิชย์ขนาดกลางกลับมีการใช้เงินทุนเพื่อก่อให้เกิดกำไรน้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มธนาคารอื่น ๆ

ด้านประสิทธิภาพในการดำเนินงาน พบว่า กลุ่มธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่มีการใช้พนักงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด เนื่องจากมีอัตรากำไรสุทธิต่อจำนวนพนักงานสูงที่สุด ในขณะที่กลุ่มธนาคารพาณิชย์ขนาดกลางมีอัตราส่วนเฉลี่ยต่ำที่สุด

การทดสอบทางสถิติ

ผลการศึกษารุณการพาณิชย์ทั้ง 3 กลุ่ม พบว่า ปัจจัยที่นำมาศึกษาสามารถอธิบายความสามารถของรุณการพาณิชย์ได้ในระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 ยกเว้นกลุ่มรุณการขนาดเล็ก ที่คาดว่าจะมีปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อความสามารถในการทำกำไรของรุณการพาณิชย์ขนาดเล็กที่แตกต่างกับรุณการพาณิชย์ขนาดใหญ่ และรุณการพาณิชย์ขนาดกลาง

ผลการศึกษาปัจจัยที่กำหนดความสามารถในการทำกำไร พบว่า รุณการพาณิชย์ขนาดใหญ่ และรุณการพาณิชย์ขนาดกลาง มีปัจจัยที่มีอิทธิพลและมีทิศทางเป็นไปตามสมมติฐาน คือ ส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยรับและจ่าย (SP) และอัตราส่วนค่าธรรมเนียมและบริการต่อรายได้รวม (FEE) มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไรของรุณการในทิศทางเดียวกัน ส่วนอัตราส่วนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต่อรายได้รวม (OE) และอัตราส่วนหนี้สูญและหนี้สงสัยจะสูญต่อเงินให้สินเชื่อ (BD) มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไรของรุณการในทิศทางตรงกันข้าม

ปัจจัยที่กำหนดความสามารถในการทำกำไรของรุณการพาณิชย์ขนาดเล็ก คือ ส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยรับและจ่าย (SP) มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไรของรุณการในทิศทางเดียวกัน ส่วนอัตราส่วนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต่อรายได้รวม (OE) และอัตราส่วนหนี้สูญและหนี้สงสัยจะสูญต่อเงินให้สินเชื่อ (BD) มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไรของรุณการในทิศทางตรงกันข้าม อัตราส่วนค่าธรรมเนียมและบริการต่อรายได้รวม (FEE) ไม่สามารถอธิบายความสามารถในการทำกำไรของรุณการพาณิชย์ขนาดเล็กได้

ปัจจัยที่กำหนดความสามารถในการทำกำไรของรุณการพาณิชย์ทั้งระบบ คือ ส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยรับและจ่าย (SP) และอัตราส่วนค่าธรรมเนียมและบริการต่อรายได้รวม (FEE) มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไรของรุณการในทิศทางเดียวกัน อัตราส่วนหนี้สูญและหนี้สงสัยจะสูญต่อเงินให้สินเชื่อ (BD) มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไรของรุณการในทิศทางตรงกันข้าม อัตราส่วนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต่อรายได้รวม (OE) ไม่สามารถอธิบายความสามารถในการทำกำไรของรุณการพาณิชย์ทั้งระบบได้

ข้อเสนอแนะ

1. ถึงแม้ว่าในการศึกษาจะพบว่า อัตราส่วนรายได้ค่าธรรมเนียมและบริการต่อรายได้รวม ไม่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการทำกำไรของธนาคารขนาดเล็ก แต่ในปัจจุบันรายได้จากค่าธรรมเนียมเริ่มมีบทบาทมากขึ้น แม้ว่าจะมีความผันผวนสูงอยู่บ้าง แต่มีแนวโน้มที่สูงขึ้น และคาดว่าในอนาคตจะมีอัตราการเติบโตอย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากการแข่งขันในธุรกิจธนาคารพาณิชย์ที่รุนแรงมากขึ้น ประกอบกับทางกรมวินโยบายที่จะเปิดตลาดเสรีทางการเงิน ธนาคารต่าง ๆ จึงเริ่มให้บริการทางการเงินต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น โดยได้รับผลตอบแทนในรูปของค่าธรรมเนียม เพราะฉะนั้นธนาคารต่าง ๆ ควรจะพัฒนาการบริการทางการเงินสมัยใหม่ที่สามารถจะดึงดูดลูกค้ามาใช้บริการกับธนาคารมากขึ้น

2. เนื่องจากในการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ไทย ทุกกลุ่มธนาคารพาณิชย์ที่สำคัญ ได้แก่ อัตราส่วนหนี้สูญและหนี้สงสัยจะสูญต่อเงินให้สินเชื่อ และส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยรับและจ่าย ดังนั้นธนาคารพาณิชย์ควรให้ความสำคัญในการปรับปรุงคุณภาพของสินเชื่อ และการหารายได้จากดอกเบี้ยและเงินปันผล จากการศึกษาจะเห็นได้ว่า การให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์เป็นธุรกรรมหลักของธนาคาร และเป็นปัจจัยที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการทำกำไรของธนาคาร โดยอัตราส่วนหนี้สูญและหนี้สงสัยจะสูญต่อเงินให้สินเชื่อ มีผลกระทบกับกำไรของทุกกลุ่มธนาคารที่ทำการศึกษา ดังนั้น ธนาคารจะต้องมีนโยบายและพิจารณากฎเกณฑ์ในการปล่อยสินเชื่อให้รอบคอบมากขึ้น อีกทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องมีมาตรการการควบคุม และจัดการกับหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น รวมทั้งปรับปรุงและผลักดันกฎหมายการเงินที่สนับสนุนการบริหารความเสี่ยงให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อาทิ ปรับปรุง ข้อจำกัดในกระบวนการให้สินเชื่อและหลักประกัน ปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับคดีและบังคับหลักประกัน ผลักดัน พรบ. ข้อมูลเครดิต พรบ. หลักประกันทางธุรกิจ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เร่งรัดกระบวนการ และขั้นตอนการบังคับคดีให้มีประสิทธิภาพ เอื้อต่อการทำธุรกิจทั้งของสถาบันการเงิน และของลูกค้าด้วย

3. นักลงทุนที่ต้องการลงทุนในหุ้นของกลุ่มธนาคารพาณิชย์ควรติดตามผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์อย่างใกล้ชิด เนื่องจากพบว่า กลุ่มธนาคารพาณิชย์มีรูปแบบการแข่งขันและการดำเนินธุรกิจธนาคารที่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตที่ผ่านมา โดยเริ่มมีการแข่งขันสูงขึ้นพร้อมกับแนวทางของทางการที่ต้องการให้ไทยเป็นศูนย์กลางทางการเงินในภูมิภาคและมีการแข่งขันเสรีมากขึ้น ดังนั้น ความเสี่ยงในการบริหารงานย่อมมีสูงขึ้น ซึ่งต้องพิจารณาประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์ของธนาคารนั้น ๆ อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการบริหารธนาคารพาณิชย์

1. เนื่องจากธนาคารเป็นผู้ผลิตในตลาดผู้ขายมากมาย จึงไม่สามารถทำการส่งผ่าน การเพิ่มขึ้นของต้นทุนทางการเงินของธนาคาร ไปยังราคาขายได้ทั้งหมด ดังนั้น การบริหาร ต้นทุนทางการเงิน จึงมีความสำคัญมากกับธนาคาร ทั้งในด้านการสร้างกำไรที่เหมาะสม การรักษาความสามารถทางการแข่งขัน การรักษาส่วนแบ่งทางการตลาดในระบบธนาคาร-พาณิชย์ และการรักษาภาพลักษณ์ที่ไม่เอาเปรียบลูกค้าและสังคม โดยปัจจุบันเงินทุนของ ธนาคารมีแหล่งที่มาจากการระดมเงินฝากภายในประเทศเป็นหลัก ทำให้ต้นทุนทางการเงินของธนาคารเป็นค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยถึงร้อยละ 82.88 ของค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับดอกเบี้ย ทั้งหมด ดังนั้น ควรให้ความสำคัญกับการปรับปรุงโครงสร้างบัญชีเงินฝากให้เหมาะสม กับแหล่งใช้ไปของเงินทุน และควรพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์เงินฝากหรือรูปแบบการออม และการลงทุนใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะเงินฝากทั้งประเภทออมทรัพย์และฝาก-ประจำให้ผสมผสานและยืดหยุ่นมากขึ้น เพื่อให้ได้ประโยชน์ทั้งลูกค้าและธนาคาร

2. สร้างนวัตกรรม และเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อพัฒนารูปแบบการให้บริการด้าน สินเชื่อผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ จะช่วยให้ธนาคารสามารถเพิ่มรายได้ดอกเบี้ยไปพร้อม ๆ กับการสร้างรายได้ค่าธรรมเนียมได้ เช่น การเปิดช่องทางให้ลูกค้าสามารถกรอกข้อมูล หรือทำการ เพื่อเสนองานอนุมัติด้านสินเชื่อ หรือเปิดให้ลูกค้าที่ได้รับอนุมัติสินเชื่อแล้ว สามารถทำธุรกรรมต่าง ๆ เช่น อนุมัติวงเงิน การรับชำระค่างวด และการต่ออายุวงเงิน Refinance เป็นต้น ผ่านเครื่องรับฝากเงินอัตโนมัติ หรือผ่าน Touch Point ในสาขาย่อยได้

3. การบริหารต้นทุนค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาคาร สถานที่ เพื่อการสร้างรายได้ ค่าธรรมเนียม สามารถทำได้โดยการเปิดสาขาย่อย ด้วยการเช่าพื้นที่ แทนการซื้อเป็นสินทรัพย์ถาวร และควรเพิ่มจำนวนและจุดบริการธนาคารทางอิเล็กทรอนิกส์ และการลงทุนในระบบเทคโนโลยี เพื่อสร้างความสะดวก รวดเร็วในการบริการลูกค้า

4. ธนาคารต้องให้ความสำคัญกับการเลือกทำเลที่ตั้งตู้เอทีเอ็มหรือจุดให้บริการ โดยนอกจากการหาสถานที่ตั้งที่เหมาะสมที่จะดึงดูดให้ลูกค้ามาใช้บริการ เช่น อาคารสำนักงาน ห้างสรรพสินค้า แหล่งชุมชน หรือสถานที่ราชการแล้ว ยังต้องให้ความสำคัญกับรายละเอียดอื่น ๆ ด้วย เช่น ความปลอดภัย ความเพียงพอของแสงสว่าง ฯลฯ และเมื่อติดตั้งเครื่องหรือเปิดจุดบริการแล้ว ต้องมีการเก็บข้อมูลและทำการประเมินผล เพื่อนำมาใช้ทบทวนจุดที่ตั้งและพร้อมที่จะปรับปรุงหรือเคลื่อนย้ายให้เหมาะสมได้ทันที นอกจากนั้น ธนาคารต้องมีระบบการตรวจเช็คความสมบูรณ์ของเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ทุกเครื่องในทุกพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้พร้อมสำหรับให้บริการตลอดเวลา เพราะกรณีที่เครื่องขัดข้องหรือไม่สมบูรณ์นั้น นอกจากจะเป็นการสูญเสียโอกาสในการสร้างรายได้แล้ว ยังเป็นการเพิ่มค่าใช้จ่ายให้กับธนาคารอีกด้วย

5. ธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินต้องปรับปรุงประสิทธิภาพของระบบในเรื่องขนาดของการทำธุรกิจ เพื่อให้เกิด Economy of Scale ลดขนาดของ NPL เพื่อลดภาระการสำรอง รวมทั้งเร่งปรับปรุงประสิทธิภาพและทักษะในด้านการให้บริการใหม่ ๆ เพื่อลดต้นทุนการให้บริการ เพราะสถาบันการเงินไทยมีต้นทุนสูงเมื่อเทียบกับสถาบันการเงินในภูมิภาค โดยเฉพาะต้นทุนค่าใช้จ่ายจาก NPL และค่าใช้จ่ายดำเนินงาน นอกจากนี้จะต้องปรับปรุงระบบข้อมูลลูกค้า ระบบ IT ให้ทันสมัย เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันให้สูงขึ้น โดยเฉพาะตลาด Retail Banking ที่ต้องรองรับลูกค้าในปริมาณมาก ๆ